

РОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ У ФОРМУВАННІ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

Савченко Тетяна Вікторівна*, кандидат економічних наук, доцентка
Одеський національний технологічний університет

Халатур Світлана Миколаївна**, доктор економічних наук, професорка
Полегенька Марина Анатоліївна***, кандидат економічних наук, доцентка
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

*ORCID 0000-0001-7990-1570

**ORCID 0000-0001-8331-3341

***ORCID 0000-0001-5866-668X

© Савченко Т.В., 2022

© Халатур С.М., 2022

© Полегенька М.А., 2022

Стаття отримана редакцією 30.11.2022 р.

The article was received by editorial board on 30.11.2022

Вступ. Більшість підприємств найбільш динамічної галузі тваринництва – птахівництва у реаліях сьогодення працюють збитково. У першу чергу, це пов'язано з постійним зростанням суми виробничих витрат, що як наслідок, впливає і на кінцеву ціну споживання та постійні динамічні зміни на регіональних ринках продукції птахівництва. Сьогодні, більша частина підприємств галузі птахівництва працюють збитково та не встигають за динамічними змінами цін, інноваційних процесів. Збитковість птахівничих підприємств насамперед є наслідками постійного зростання цін на прямі матеріальні витрати, і як наслідок, собівартість продукції птахівництва.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Дослідженню питань розвитку галузі птахівництва та формуванню регіональних ринків продукції птахівництва присвятили свої дослідження науковці І. Баланик [4], Р. Бурак [1], М. Ільчук [2], О. Кирилюк [2], О. Касьяненко [3], Б. Мельник, Т. Фотіна [3], О. Ніколюк [15] та інші. У свою чергу, досліджували актуальні питання виробничих витрат та собівартості продукції птахівництва науковці В. Андрійчук [7], Ю. Воскобійник [8], О. Нагорнюк [9], Н. Прозорова [8], Я. Янишин [9] та інші.

Постановка завдання. Враховуючи дослідження науковців окремо у напрямку виробничих витрат на виробництво продукції птахівництва та регіональних ринків продукції птахівництва недостатньо вивченим залишається саме питання впливу виробничих витрат на формування регіональних ринків. Тому основною метою статті є визначення впливу виробничих витрат та формування регіональних ринків м'яса птиці.

Основний матеріал і результати. Динамічний розвиток галузі птахівництва за останні десять років привів до зміцненню позицій регіональних ринків продукції птахівництва, нарощуванню обсягів виробництва поголів'я птиці, зміцненню експортних позицій. Основними продуктами харчування, які виробляє галузь птахівництва є м'ясо птиці та яйця.

За видами м'яса сільськогосподарських тварин у 2021 році в Україні вирощено всього 2438,3 тис. тонн у забійній вазі, частка м'яса птиці склала 1373,5 тис. тонн – це 56,3% від загальної кількості. Такі дані говорять динамічність та певний розвиток галузі птахівництва у цілому.

За даними Державної служби статистики [10] обсяги виробництва м'яса усіх видів, що вирощені в Україні усіма видами господарств зменшувалися, але незначними темпами. Так, у 2021 році у порівнянні з 2019 роком обсяги виробництва м'яса у забійній вазі всього на 54,1 тис. тонн (2,17%). Динаміка пропозиції м'яса птиці стрімко зросла у період з 2010 року коли обсяги виробництва склали 631,2 тис. тонн і порівнюючи з 2021 роком це більше як у половину менше – 1373,5 тис. тонн відповід-

но. Якщо говорити про виробництво яєць, то ситуація досить схожа, тому що обсяги виробництва яєць у період з 2015–2021 роки також постійно збільшувалися.

Так, попит на ринку продукції птахівництва то українець із середньо статичним доходом у місяць споживав у 2021 році у середньому близько 1,15 кг м'яса усіх видів на тиждень – це 58,9 кг на рік та близько 6-7 яєць на тиждень, так, відповідно у рік 340 шт. Якщо показники споживання яєць хоча б наближені до загальноприйнятих державою норм, то показники споживання м'яса відрізняються від мінімально затверджених норм Кабінетом Міністрів України та рекомендованих норм Міністерством охорони здоров'я. Для визначення ситуації щодо попиту і пропозиції на регіональних ринках продукції птахівництва проведено аналіз за останні п'ять років динаміки місткості таких ринків в Україні, що представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка місткості регіональних ринків м'яса птиці в Україні у 2015–2021 роках

Показники/ Регіони	2015	2018	2019	2020	2021	Темп зростання 2021/2015, %
<i>1. Фактичне споживання м'яса у розрахунку на одну особу у середньому по регіону, кг/особу на рік</i>						
Західний	45,84	48,46	49,69	50,58	51,24	11,78
Східний	50,30	52,63	53,10	53,48	51,58	2,53
Центральний	53,90	56,28	57,10	56,54	56,78	5,34
Північний	49,20	50,60	50,60	52,20	50,40	2,44
Південний	47,70	52,20	51,73	54,10	52,80	10,69
<i>2. Фактичне споживання м'яса птиці у розрахунку на одну особу у середньому по регіону, кг/особу на рік</i>						
Західний	20,63	22,78	23,35	24,28	25,11	21,72
Східний	22,64	24,73	24,96	25,67	25,27	11,65
Центральний	24,26	26,45	26,84	27,14	27,82	14,71
Північний	22,14	23,78	23,78	25,06	24,70	11,54
Південний	21,47	24,53	24,31	25,97	25,87	20,53
<i>3. Кількість населення у середньому по регіону, млн. осіб</i>						
Західний	10,65	10,60	10,56	10,52	10,46	-1,83
Східний	11,48	11,32	11,23	11,13	11,03	-3,91
Центральний	6,80	6,74	6,70	6,61	6,66	-2,03
Північний	6,32	6,22	6,16	6,10	6,04	-4,48
Південний	4,61	4,57	4,55	4,53	4,49	-2,55
<i>4. Місткість регіонального ринку м'яса птиці за фактичним споживання, тис. тон</i>						
Західний	219,68	241,39	246,60	255,30	262,51	19,49
Східний	259,83	280,05	280,27	285,73	278,75	7,28
Центральний	164,89	178,23	179,82	179,51	185,29	12,38
Північний	139,90	147,98	146,57	152,97	149,05	6,54
Південний	98,97	112,15	110,61	117,51	116,25	17,46
<i>5. Середня регіональна ціна 1 кг м'яса курки (тушки), грн.</i>						
Західний	38,74	57,49	58,96	55,10	70,63	82,31
Східний	37,32	58,38	61,76	56,78	71,67	92,02
Центральний	39,72	58,66	60,33	57,05	72,05	81,40
Північний	38,86	58,20	58,53	54,24	67,60	73,96
Південний	38,74	57,81	59,12	57,15	73,14	88,79
<i>6. Місткість регіонального ринку м'яса птиці у середньому по регіону, млрд. грн.</i>						
Західний	85,11	138,77	145,39	140,67	185,41	117,85
Східний	96,97	163,49	173,09	162,23	199,77	106,00
Центральний	65,50	104,55	108,49	102,41	133,51	103,85
Північний	54,36	86,11	85,79	82,97	100,75	85,34
Південний	38,35	64,84	65,39	67,15	85,03	121,74

Джерело: складено авторками за [9; 10; 14]

При динамічних негативних змінах кількості населення у кожному регіоні України у 2021 році порівняно з 2015 роком відбувається зростання обсягів споживання м'яса птиці з кожним роком у регіонах України. Значно зросли обсяги споживання м'яса та середня ціна у Західному та Південному регіонах, що у свою чергу, призвело і до зростання показника місткості регіональних ринків м'яса птиці. Хоча за останні роки у Південному регіоні значно зменшилися обсяги вирощування птиці на м'ясо, про що свідчить зниження рівня рентабельності. Незважаючи на значне зростання ціни і рівня рентабельності у Східному регіоні місткість ринку за середньою нормою споживання зменшилася у регіоні.

Якщо говорити про динаміку цін на різні види м'яса в Україні, то за останні п'ять років найбільше зросла ціна на яловичу (59%), трохи менше на м'ясо курки (тушку) – 31,3%, і свинини на 13%. У 2021 році ціна на яловичину становила 182 грн. за кг тоді як ціна на м'ясо курки (тушку) склала 70,82 грн. за кг, що більше як у два рази менше ніж ціна на яловичу. Такі ціни на м'ясо курки обумовлюють постійне зростання місткості регіональних ринків продукції птахівництва.

Таблиця 2

**Динаміка витрат на вирощування свійської птиці
у регіонах України у 2017–2020 роках, млн грн**

Показники/ період	Регіони України				
	Західний	Східний	Центральний	Північний	Південний
<i>1. Загальні витрати на виробництво птиці</i>					
2017	5 391,2	11 974,0	25 213,1	2 551,7	157,2
2018	7 126,7	14 149,8	23 835,2	3 139,8	246,5
2019	7 188,6	13 342,5	27 744,5	3 020,6	210,5
2020	7 150,7	15 145,1	31 894,0	2 268,0	247,8
2017/2020,%	32,64	26,48	26,50	-11,12	57,63
<i>2. Прямі матеріальні витрати (у т.ч. витрати на корма, паливно-мастильні матеріали, інші прямі витрати на вирощування свійської птиці)</i>					
2017	4 938,3	10 744,0	20 803,3	2 173,1	118,8
2018	6 423,8	12 601,6	20 873,4	2 561,1	186,9
2019	6 324,7	11 483,9	23 669,8	2 312,5	166,0
2020	6 409,9	12 923,5	27 095,0	1 647,7	190,2
2017/2020,%	29,80	20,29	30,24	-24,18	60,10
<i>3. Прямі витрати на оплату праці, млн. грн.</i>					
2017	105,8	465,1	947,9	92,4	23,7
2018	152,8	591,5	1 051,9	150,6	29,6
2019	198,5	674,9	1 283,3	177,0	28,9
2020	175,0	826,9	1 235,5	165,7	32,7
2017/2020,%	65,41	77,79	30,34	79,33	37,97
<i>4. Інші прямі витрати та загальновиробничі витрати (у т.ч. відрахування на соціальні заходи, амортизація, оплата послуг сторонніх організацій, інші прямі та загальновиробничі витрати)</i>					
2017	347,1	764,9	3 461,9	286,2	14,7
2018	550,1	956,7	1 909,9	428,1	29,9
2019	665,4	1 183,7	2 791,5	531,1	15,5
2020	565,9	1 394,8	3 563,5	454,6	24,8
2017/2020,%	63,04	82,35	2,93	58,84	68,71
<i>5. Рівень рентабельності виробництва птиці на м'ясо у середньому по регіону, %</i>					
2017	-3,46	1,40	7,62	3,13	9,13
2018	0,07	-19,40	0,18	-6,70	-47,73
2019	-4,09	-16,53	3,98	-28,95	-51,13
2020	3,61	-29,03	-0,94	-28,23	-23,20
2017/2020,%	-104,49	-2073,81	-12,34	-903,20	-254,01

Джерело: складено авторками за [9; 11; 13]

Загальнодержавний рівень самозабезпеченості м'ясом та м'ясними продуктами на внутрішньому ринку у 2021 році склав 95,2%. Аналіз даних Державної служби статистики підтверджує позитивну динаміку місткості м'яса птиці на регіональних ринках продукції птахівництва. Але незважаючи на такі позитивні тенденції одним із стримуючих чинників розвитку галузі та формування регіональних ринків продукції птахівництва можна вважати саме постійне зростання розміру витрат на вирощування продукції птахівництва (табл. 2). У свою чергу, витрати на вирощування як птиці, так і продукції тваринництва в цілому є основним ціноутворюючим чинником та показником ефективності регіональних ринків продукції птахівництва.

Представлений аналіз витрат на вирощування птиці демонструє, що більшу частинку загальних витрат складають прямі матеріальні витрати до складу яких входить кормова база, витрати на біодобавки і премікси, витрати на ветеринарні препарати. Більшість цих складових прямих витрат закупаються в Україні або імпортуються з-за кордону і залежить від курсу іноземної валюти. Тому постійне зростання прямих матеріальних витрат призводить до зростання собівартості продукції птахівництва, і відповідно і кінцевої ціни реалізації для споживачів. Постове зростання витрат на заробітну плату працівників пов'язаних з виробництвом птиці на м'ясо пов'язане із постійним зростанням обсягів мінімально затверджених норм заробітної плати в Україні. Так за останні п'ять років розміри мінімальної заробітної плати в Україні зріс майже в 4 рази.

Отже, поступове зростання собівартості продукції птахівництва викликане постійним зростання цін на прямі матеріальні витрати, послуги сторонніх організацій, цін на паливно-мастильні матеріали, підвищення цін на зернові, зростання курсу іноземної валюти, підвищення цін на імпортовані ветеринарні препарати, зношеність матеріально-технічної бази і зростання амортизації, що у свою чергу, тягне за собою і зростання споживчих цін на відповідну продукцію. Але підприємства галузі птахівництва не завжди можуть підвищувати ціни, бо це може призвести до зменшення обсягів реалізації продукції птахівництва за рахунок зниження попиту та купівельної спроможності населення регіону.

Висновки. Розглядаючи тенденції споживання як м'яса за всіма видами, так і саме м'яса птиці, спостерігаємо позитивну динаміку змін у раціоні харчування населення як в цілому по Україні, так і по окремим регіонам. При цьому зростання споживання м'яса птиці по таким регіонам як Західний та Південний вдвічі перевищує зростання споживання м'яса за всіма видами, а в таких регіонах як Східний, Центральний та Північний, не дивлячись на нижчі темпи зростання в порівнянні з Західним та Південним регіонами, темпи зростання споживання м'яса птиці перевищують в 3-4 рази. Позитивна тенденція спостерігається і в зростанні місткості регіональних ринків м'яса птиці, не дивлячись на скорочення населення в регіонах від 2 до 4,5%. Навіть суттєве зростання середньої ціни м'яса курки (від 81% до 92%) не вплинуло на уповільнення темпів зростання місткості ринків. На зростання цін м'яса птиці безумовно вплинуло безупинне зростання витрат на виробництво за багатьма статтями. Тому основною причиною такого стрімкого зростання місткості ринку продукції птахівництва залишається те, що індекс зростання цін на інші види м'яса та продукти харчування значно перевищують рівень зростання цін на м'ясо птиці. А ціна в свою чергу прямо залежить від поступового зростання виробничих витрат, і як наслідок собівартості продукції птахівництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Буряк Р.І. Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку продукції птахівництва України. *Науковий вісник НУБІП України. Серія : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес.* 2017. № 260. С. 41–53.
2. Ільчук М.М., Коновал І.А., Кирилюк О.Ф., Гурська І.С. Формування попиту та пропозиції на ринках основних видів тваринницької продукції. Київ : ЗАТ «Нічлава», 2012. 363 с.
3. Касьяненко О.І., Фотіна Т.І. Ефективність застосування екологічних заходів при виробництві продукції птахівництва. *Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини.* 2014. № 28 (2). С. 163–168.
4. Баланюк І.Ф., Шеленко Д.І., Баланюк С.І. Фінансово-економічна результативність пореформеного розвитку агроформувань та господарств населення регіону. *Інноваційна економіка.* 2010. № 2. С. 189–198.
5. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз : монографія. Київ : КНЕУ, 2005. 292 с.
6. Витрати та ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах (моніторинг) / Воскобійник Ю.П., Шпикуляк О.Г., Камінський І.В. та ін. Київ : ННЦ ІАЕ, 2011. 355 с.
7. Янишин Я.С., Нагорнюк О.П. Вплив виробничих витрат на експортну спроможність галузі птахівництва в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка».* 2014. Вип. 27. С. 51–54.
8. Прозорова Н.В. Управління витратами підприємств яєчного птахівництва як фактор підвищення їх конкурентоспроможності. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія : Економічні науки.* 2015. № 3. С. 57–63.

9. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
10. Родіна О.В. Аналіз ринку м'яса птиці в Україні: сучасний вектор у контексті продовольчої безпеки. *Підприємництво та інновації*. 2022. Вип. 23. С. 91–96. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/23.16>
11. Tkachenko V., Rodina O., Savchenko T. Influence of the technological factors of breeding on the cost management efficiency of specialized poultry enterprises. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2018. Vol. 40. No. 1. P. 91–102. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2018.09>
12. Ghen Corporation. Commercial chicken feeding management guidelines: Julia light and Boris brown. 2018. URL: <https://www ghen.co.jp/lineup.html>
13. Etuah, S., Ohene-Yankyera, K., Liu, Z., Mensah, J.O., Lan, J., Determinants of cost inefficiency in poultry production: evidence from small-scale broiler farms in the Ashanti region of Ghana. *Trop. Anim. Health Prod.* 2020. No. 52 (3). P. 1149–1159. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11250-019-02115-6>
14. Mahjoor, A. A. Technical, Allocative and Economic Efficiencies of Broiler Farms in Fars Province, Iran: A Data Envelopment Analysis (DEA) Approach. *World Applied Sciences Journal*. 2013. Vol. 21. № 10. P. 1427–1435.
15. Ніколюк О.В. Стратегічне управління витратами спеціалізованих птахівничих підприємств в умовах мінливого економічного середовища. *Економіка харчової промисловості*. 2022. Том 14. № 2. С. 44–50. DOI: <https://doi.org/10.15673/fe.v14i2>
16. Amos, N. R. Sullivan, H. van de Weerd. The business bench-mark on farm animal welfare methodology report. 2018. URL: https://www.bbfaw.com/media/1555/bbfaw_methodology_report_2018.pdf

REFERENCES:

1. Buriak R.I. (2017) Doslidzhennia ta prohnozuvannia kon'iunktury rynku produktsii ptakhivnytstva Ukrainy [Research and forecasting of the Ukrainian poultry market]. *Naukovyi visnyk NUBIP Ukrainy. Serii: Ekonomika, ahrarnyi menedzhment, biznes* [Scientific bulletin of NUBIP of Ukraine. Series: Economics, agricultural management, business], no. 260. pp. 41–53. (in Ukrainian)
2. Ilchuk M.M., Konoval I.A., Kyryliuk O.F., Hurska I.S. (2012) Formuvannia popytu ta propozyzii na rynkakh osnovnykh vydiv tvarynnytskoi produktsii. Kyiv: ZAT "Nichlava".
3. Kasianenko O.I., Fotina T.I. (2014) Efektyvnist zastosuvannia ekolohichnykh zakhodiv pry vyrobnytstvi produkt-sii ptakhivnytstva [The effectiveness of the application of environmental measures in the production of poultry products]. *Problemy zooinzhenerii ta veterynarnoi medytsyny* [Problems of animal engineering and veterinary medicine], no. 28 (2), pp. 163–168. (in Ukrainian)
4. Balaniuk I. F., Shelenko D.I., Balaniuk S.I. (2010) Finansovo-ekonomichna rezul'tatyvnist poreformenoho rozvytku ahroformuvan ta hospodarstv naseleння rehionu [Financial and economic effectiveness of the post-reform development of agricultural formations and households of the region's population]. *Innovatsiina ekonomika* [Innovative economy], no. 2, pp. 189–198. (in Ukrainian)
5. Andriichuk V.H. (2005) Efektyvnist diialnosti ahrarnykh pidpriemstv: teoriia, metodyka, analiz: monohrafiia. Kyiv: KNEU.
6. Voskobiinyk Yu.P., Shpykuliak O.H., Kamynskyi I.V. (2010) Vytraty ta efektyvnist vyrobnytstva produkt-sii v silskohospodarskykh pidpriemstvakh (monitorynh): monohrafiia. Kyiv: NNC IAE.
7. Yanyshyn Ya.S., Nahorniuk O.P. (2014) Vplyv vyrobnychykh vytrat na eksportnu spromozhnist haluzi ptakhivnytstva v Ukraini [The impact of production costs on the export capacity of the poultry industry in Ukraine]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Serii "Ekonomika"* [Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". "Economy" series], vol. 27, pp. 51–54. (in Ukrainian)
8. Prozorova N.V. (2015) Upravlinnia vytratamy pidpriemstv yaiechnoho ptakhivnytstva yak faktor pidvysshchenia yikh konkurentospromozhnosti [Cost management of egg poultry enterprises as a factor in increasing their competitiveness]. *Visnyk KhNAU im. V.V. Dokuchaieva. Serii: Ekonomichni nauky* [Bulletin of the KHNAU named after V.V. Dokuchaeva. Series: Economic Sciences], no. 3, pp. 53–63. (in Ukrainian)
9. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky [Official website of the State Statistics Service]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua>
10. Rodina O. (2022) Analiz rynku m'iasa ptytsi v Ukraini: suchasnyi vektor u konteksti prodovolchoi bezpeky [Analysis of the poultry meat market in Ukraine: a modern vector in the context of food security]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii* [Entrepreneurship and innovation], vol. 23, pp. 91–96. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/23.16> (in Ukrainian)
11. Tkachenko V., Rodina O., Savchenko T. (2018) Influence of the technological factors of breeding on the cost management efficiency of specialized poultry enterprises. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 40, no. 1, pp. 91–102. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2018.09>
12. Ghen Corporation (2018) Commercial chicken feeding management guidelines: Julia light and Boris brown. Available at: <https://www ghen.co.jp/lineup.html>
13. Etuah, S., Ohene-Yankyera, K., Liu, Z., Mensah, J.O., Lan, J. (2020) Determinants of cost inefficiency in poultry production: evidence from small-scale broiler farms in the Ashanti region of Ghana. *Trop. Anim. Health Prod.*, 52 (3), pp. 1149–1159. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11250-019-02115-6>
14. Mahjoor, A.A. (2013) Technical, Allocative and Economic Efficiencies of Broiler Farms in Fars Province, Iran: A Data Envelopment Analysis (DEA) Approach. *World Applied Sciences Journal*, vol. 21, no. 10, pp. 1427–1435.
15. Nikoliuk O.V. (2022) Stratehichne upravlinnia vytratamy spetsializovanykh ptakhivnychykh pidpriemstv v umovakh minlyvoho ekonomichnogo seredovyshcha [Strategic cost management of specialized poultry enterprises in

a changing economic environment]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti* [Food Industry Economics], tom 14, no. 2, pp. 44–50. DOI: <https://doi.org/10.15673/fe.v14i2> (in Ukrainian)

16. Amos, N. R. Sullivan, H. van de Weerd (2018) The business bench-mark on farm animal welfare methodology report. Available at: https://www.bbfaw.com/media/1555/bbfaw_methodology_report_2018.pdf

УДК 339.13-027.541:637.54

JEL Q11, R10

Савченко Тетяна Вікторівна, кандидат економічних наук, доцентка, Одеський національний технологічний університет. **Халатур Світлана Миколаївна**, доктор економічних наук, професорка. **Полегельна Марина Анатоліївна**, кандидат економічних наук, доцентка, Дніпровський державний аграрно-економічний університет. **Роль виробничих витрат у формуванні регіональних ринків продукції птахівництва.**

У статті розглянуто тенденції споживання як м'яса за всіма видами, так і м'яса птиці. З'ясовано, що розвиток галузі птахівництва за останні десять років привів до зміцнення позицій регіональних ринків продукції птахівництва, нарощуванню обсягів виробництва поголів'я птиці. Виявлено позитивну динаміку змін у раціоні харчування населення як в цілому по Україні, так і в окремих регіонах. При цьому зростання споживання м'яса птиці по таким регіонам як Західний та Південний вдвічі перевищує зростання споживання м'яса за всіма видами. З'ясовано, що а ні скорочення населення в регіонах від 2 до 4,5% , ні суттєве зростання середньої ціни м'яса курятини (від 81% до 92%) не вплинуло на уповільнення темпів зростання місткості ринків. Зростання цін м'яса птиці спричинило безупинне збільшення витрат на виробництво за основними статтями. Тому однією з причин такого стрімкого зростання місткості ринку продукції птахівництва залишається те, що індекс зростання цін на інші види м'яса та продукти харчування значно перевищують рівень зростання цін на м'ясо птиці.

Ключові слова: продукція птахівництва, регіональні ринки, місткість ринку, м'ясо птиці, споживання, ціни, витрати.

UDC 339.13-027.541:637.54

JEL Q11, R10

Tetiana Savchenko, Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor. Odessa National University of Technology. **Svitlana Khalatur**, Doctor of Science (Economics), Professor. **Maryna Polehenka**, Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Dnipro State Agrarian and Economic University. **The role of production costs in the formation of regional poultry markets.**

The article examines trends in the consumption of all types of meat, as well as poultry meat in particular. It was found that the development of the poultry industry over the past ten years has led to the strengthening of the positions of the regional markets of poultry products, the increase in the volume of poultry production, and the strengthening of export positions. The dynamics of the supply of poultry meat increased rapidly in the period from 2010, when the volume of production amounted to 631.2 thousand tons, and comparing it with 2021, it is more than half – 1373.5 thousand tons, respectively. The positive dynamics of changes in the diet of the population both in Ukraine as a whole and in individual regions were revealed. At the same time, the growth of poultry meat consumption in such regions as the Western and Southern regions is twice as high as the growth of meat consumption by all types, and in such regions as the Eastern, Central and Northern regions, despite lower growth rates compared to the Western and Southern regions, the growth rate of poultry meat consumption exceeds 3-4 times. It was determined that even such positive dynamics do not ensure the compliance of meat consumption indicators with the minimum approved national standards. It was found that neither the reduction of the population in the regions from 2 to 4.5%, nor the significant increase in the average price of chicken meat (from 81% to 92%) did not affect the rate of growth of market capacity. The rise in poultry meat prices has caused a continuous increase in production costs for many items. Therefore, the main reason for such a rapid increase in the market capacity of poultry products remains that the index of price growth for other types of meat and food products significantly exceeds the level of price growth for poultry meat. The gradual increase in the cost of poultry products is caused by the constant increase in prices for direct material costs, services of third-party organizations, prices for fuel and lubricants, an increase in grain prices, an increase in the exchange rate of foreign currency, an increase in the price of imported veterinary drugs, wear and tear of the material and technical base and an increase in depreciation, which, in turn, entails an increase in consumer prices for the corresponding products.

Key words: poultry products, regional markets, market capacity, poultry meat, consumption, prices, costs.